

# РЕШЕНИЕ

№ 2920

гр. София, 30.04.2019 г.

## В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 10 състав**, в публично заседание на 20.02.2019 г. в следния състав:

**СЪДИЯ: Камелия Стоянова**

при участието на секретаря Дора Тинчева и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **11074** по описа за **2018** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 и сл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. Правното основание за предявяване на иска е това по чл. 284 – чл. 286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, във връзка с чл. 203 и сл. от АПК.

Образувано е по искова молба от С. Н. Н. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“. Искът е предявен на основание чл. 284 – чл. 286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. С исковата молба се претендира обезщетение за неимуществени вреди в размер на 80 000 лв., изразяващи се в жестоко, нечовешко и унижително отношение, психически тормоз, депресия, психическо натоварване, претърпени вследствие на незаконосъобразни бездействия на служители от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, за периода 24.05.2014 г. – 25.08.2015 г., когато е бил настанен в затвора в [населено място] за изтърпяване на наложеното му наказание лишаване от свобода, през който период посоченият ответник не е изпълнил задължението си да му подsigури и предостави за ползване полагащите му се по чл. 84, ал. 1 и ал. 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража безплатно облекло по таблица, утвърдена от министъра на правосъдието, полагащото му се вещеве доволство по таблица 3, утвърдена от началника на главно управление на местата за лишаване от свобода, полагащите му се

обувни артикули по таблица 2, утвърдена от министъра на правосъдието, полагащите му се спални принадлежности по таблица 3, утвърдена от министъра на правосъдието и полагащите му се безвъзмездно перилни и миещи препарати по таблица 6, утвърдена от началника на главно управление на местата за лишаване от свобода. Съобразно отразеното в исковата молба от страна на ищеца многократно са отправяни молби до началника на затвора да му бъдат предоставени тези принадлежности, но не е получил отговор. По посочените причини не е имал дрехи, които да облича и е бил принуден да иска от другите лица изтърпяващи наказание лишаване от свобода, не е имал обувки, не е имал перилни, миещи и дезинфекционни препарати, поради което не е можел да поддържа личната си хигиена, за завивки е ползвал старо одеяло, нямал е чаршафи, през студените дни е спал с дрехите си. Именно това положение му е създавало дискомфорт, множество негативни преживявания, депресия, психическо натоварване, чувствал се подложен на изтезание, тормоз, жестоко и нечовешко отношение, унижение към човешкото достойнство. Ответникът – главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ в подаден в срок отговор по исковата молба оспорва предявения иск като неоснователен. Направени са изводи за неоснователност на исковата претенция поради липсата на предпоставките по чл. 284 – чл. 286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, във връзка с чл. 203 и сл. от АПК.

Прокуратурата дава заключение за неоснователност на исковата претенция.

Съдът, като обсъди становищата на страните и доказателствата по делото, приема за установени следните обстоятелства по делото:

От събраните по делото доказателства се установява, това е обстоятелство, по което страните не спорят, че за периода 24.05.2014 г. – 25.08.2015 г. С. Н. Н. е изтърпявал наказание лишаване от свобода в затвора в [населено място] (обстоятелство, което се установява от представената по делото справка). Като доказателства по спора са представени молба от ищеца до началника на затвора в [населено място] от 27 юни 2014 г. за предоставяне на спални принадлежности, молба от 26 август 2014 г. за предоставяне на полагащите му се дрехи и обувки, молба от 11 ноември 2014 г. за предоставяне на перилни, миещи и дезинфекционни препарати, молба от 3 февруари 2015 г. за предоставяне на полагащите му се дрехи, обувки, спални принадлежности, перилни, миещи и дезинфекционни препарати, молба от 29 април 2015 г. за предоставяне на полагащите му се дрехи, обувки, спални принадлежности, перилни, миещи и дезинфекционни препарати, молба от 16 юни 2015 г. за предоставяне на полагащите му се спални принадлежности, дрехи, обувки, перилни и миещи препарати. Върху никоя от посочените молби не е отбелязан входящ номер на главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ или пък на затвора в [населено място].

Върху всяка една от молбите е отбелязано „вярно с оригинала“, но това е обстоятелство, което несъмнено не удостоверява постъпването на молбите в главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ или затвора в [населено място]. Като доказателство по спора е представена вещева ведомост, от която се установява, че на С. Н. Н. са били предоставени одеяло, чаршаф, възглавница, калъфка, дюшек, но с оглед на обстоятелството на отразяване, че посочените вещи са били предоставени на ищеца на 11 октомври 2006 г., от затвора в [населено място], посоченото доказателство се определя като неотнормено по спора, при съобразяване на обстоятелството на различен период на исковата претенция.

В представената като доказателство по спора справка рег. № 3469/19.12.2018 г. е

отразено обстоятелството, че за периода 24 май 2014 г. – 25 август 2015 г., при извършената проверка в дневника за регистриране на молби, жалби и сигнали от лишени от свобода, не е установено постъпването на молби до началника на затвора в [населено място] от С. Н. Н. относно предоставянето на спални принадлежности, дрехи и обувки, миешки, перилни и дезинфекционни препарати.

Като доказателство по спора е представен и дневника за регистриране на молби, жалби и сигнали на лицата, лишени от свобода и изтърпяващи наказание лишаване от свобода в затвора в [населено място] за процесния период, от който се установява, че на 26 август 2014 г. е постъпило искане от ищеца, изразяващо се в искане, свързано с поставянето на изх. № на негово писмо до Административен съд [населено място], на 27 юни 2014 г. е постъпила молба от ищеца с искане да му бъде поставен изходящ номер на писмо до Административен съд София град, на 30 юни 2014 г. са постъпили две молби от ищеца за поставяне на изходящи номера на негови писма до Административен съд Варна и до Административен съд София град, на 11 ноември 2014 г. са постъпили четири молби от ищеца, съответно с искане да бъде поставен изходящ номер на писмото му до Административен съд [населено място], писмо до главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (не се уточнява съдържанието на писмото), писмо до Административен съд Плевен, писмо, съдържащо искане да се постави изходящ номер на писмо за изготвяне на официална справка относно изтърпяването на наказанието му, писмо, съдържащо искане да се даде изходящ номер на негово писмо до Административен съд Плевен, на 12 ноември 2014 г. отразено дадено съгласие за интервю на сайта „Б.“, отразено писмо от 3 февруари 2015 г. до началника на затвора в [населено място], отразена молба от 4 февруари 2015 г. с искане за получаване на изходящ номер до началника за вземане на отношение за условията в стаята за лицата, чакащи делегация, отразена молба от 5 февруари 2015 г. до Административен съд Плевен, отразена молба от 28 април 2015 г. с направено искане за поставяне на изходящ номер на писмо до главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, отразена молба от 29 април 2015 г. относно заповед от 22 април 2015 г. относно провеждане на спорт, отразена молба от 30 април 2015 г. с искане за поставяне на изходящ номер на молбата му за изготвяне на предложение за преместването му в затвора в [населено място], отразена молба от 16 юни 2015 г., с която се декларира отказ от медицинско обслужване, отразена молба от 17 юни 2015 г. с искане за поставяне на изходящ номер на негово писмо до Административен съд Враца, отразено писмо от 17 юни 2015 г. до Министерството на правосъдието, отразено писмо от 17 юни 2015 г. до Административен съд София град, отразено писмо от 18 юни 2015 г. до Министерството на правосъдието. Като доказателство по спора е представена вещева ведомост от 23 май 2014 г., в която е отразено раздаването на С. Н. Н. на 1 брой лятна куртка, 1 брой летен панталон, 1 брой одеяло, 2 броя долни чаршафи, 1 брой възглавница, 1 брой калъфка, 1 брой дюшек, 1 брой метална лъжица, като подпис на лицето е поставен само срещу посочването на 1 брой възглавница и 1 брой калъфка.

Като доказателства по спора са представени и 2 броя жалби от С. Н. Н., съответно от 05.05.2015 г. и 13.11.2014 г., като първата е свързана с направения му отказ да посещаване на спортна площадка, а втората е свързана с направено от него искане за издаване на справка във връзка с изтърпяване на наложеното наказание лишаване от свобода.

При така установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Искът е процесуално допустим. Искът е предявен на основание чл. 284 – чл. 286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. С исковата молба се претендира обезщетение за неимуществени вреди в размер на 80 000 лв., изразяващи се в жестоко, нечовешко и унижително отношение, психически тормоз, депресия, психическо натоварване, претърпени вследствие на незаконосъобразни бездействия на служители от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, за периода 24.05.2014 г. – 25.08.2015 г., когато е бил настанен в затвора в [населено място] за изтърпяване на наложеното му наказание лишаване от свобода, през който период посоченият ответник не е изпълнил задължението си да му подsigури и предостави за ползване полагащите му се по чл. 84, ал. 1 и ал. 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража безплатно облекло по таблица, утвърдена от министъра на правосъдието, полагащото му се вещеве доволство по таблица 3, утвърдена от началника на главно управление на местата за лишаване от свобода, полагащите му се обувни артикули по таблица 2, утвърдена от министъра на правосъдието, полагащите му се спални принадлежности по таблица 3, утвърдена от министъра на правосъдието и полагащите му се безвъзмездно перилни и миещи препарати по таблица 6, утвърдена от началника на главно управление на местата за лишаване от свобода. Както се посочи и в частта по установяване на фактите от това съдебно решение, искът е предявен на основание чл. 284 – чл. 286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. Посоченият ответник по иска е главна дирекция „Изпълнение на наказанията“. При съобразяването на принципа на диспозитивното начало в гражданския процес, че предметът на иска е и вида на търсената защита се определя от ищеца, искът е насочен срещу надлежен ответник. Разпоредбата на чл. 284, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, приложима по силата на § 49 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.), предвижда че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3.

Съгласно чл. 285 ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, искът по чл. 284, ал. 1 се разглежда по реда на глава единадесета от Административнопроцесуалния кодекс, а ал. 2 на текста сочи като ответници органите по чл. 284, ал. 1, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. При съобразяването на това обстоятелство следва извода, че исковата претенция е предявена срещу надлежен ответник, какъвто е главна дирекция „Изпълнение на наказанията“. Изводите си съдът съобразява с нормата на чл. 284, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, съгласно която държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. От своя страна, нарушенията по чл. 3 от закона са свързани с поставянето в неблагоприятни условия на лицата, изтърпяващи наказание лишаване от свобода в именно в местата за лишаване от свобода или пък в местата за задържането под стража. Значимостта на тези обстоятелства е свързана и с обстоятелството на разпределение на доказателствената тежест между страните, доколкото при наличието на основание за предявяване на исковата претенция по реда на чл. 284 и сл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража,

настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (съобразно чл. 284, ал. 5 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража). Така предявеният иск е частично основателен.

Изводите си тази съдебна инстанция съобразява с приложимите норми на раздел I от глава 9 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, с оглед предявената искова претенция. Съгласно чл. 84, ал. 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, лишените от свобода имат право на безплатна храна, достатъчна по химически и калориен състав, съгласно таблици, утвърдени от министъра на правосъдието съгласувано с министъра на здравеопазването и министъра на финансите (по т. 1), непрекъснато време за сън не по-малко от 8 часа на денонощие (по т. 2), самостоятелно легло и спални принадлежности, а лишените от свобода, които нямат собствени дрехи и обувки - и на безплатно облекло и обувки, подходящи за съответния сезон, по таблици, утвърдени от министъра на правосъдието (по т. 3), здравно осигуряване от момента на задържането; здравните вноски на лишените от свобода са за сметка на държавния бюджет и се превеждат чрез Министерството на правосъдието (по т. 4). Съгласно чл. 151, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража на лишените от свобода се осигуряват условия за поддържане на косата и бръснене (по т. 1), хигиена на ръцете и краката (по т. 2), къпане - по възможност всеки ден, но най-малко два пъти седмично; след всяко ползване на баня помещението се почиства и дезинфекцира (по т. 3), задължителна смяна на личното и постелъчното бельо най-малко веднъж седмично (по т. 4). От страна на ищеца не се претендира обезщетение във връзка с бездействие на ответника по задължението му по чл. 84, ал. 2, т. 1, т. 2 и т. 4 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Претенцията е за обезщетение във връзка с бездействието на ответника да изпълни задължението си по чл. 84, ал. 2, т. 3 от закона, а именно в неизпълнение на задължението на ответника да осигури на ищеца спални принадлежности, безплатно облекло и обувки. Исковата претенция следва да се съобрази със съдържанието на нормата на чл. 84, ал. 2, т. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, която въвежда безусловно задължение за ответника за осигуряване на лицата лишени от свобода на самостоятелно легло и спални принадлежности и не въвежда безусловно задължение за ответника за предоставяне на безплатно облекло и обувки, доколкото това задължение възниква само, когато лицата, лишени от свобода нямат собствени дрехи и обувки.

Съдържанието на нормата на чл. 84, ал. 2, т. 3 от закона се преценява за процесния период, който е 24.05.2014 г. – 25.08.2015 г. и за който период несъмнено не е приложима нормата на чл. 84, ал. 2, т. 3 от закона, в редакцията към ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 1.06.2009 г.), която редакция предвижда безусловно право на лишените от свобода да получат безплатно облекло, обувки и спални принадлежности по таблици, утвърдени от министъра на правосъдието и съответно безусловното задължение за главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да осигури това право на безплатно облекло и обувки. Доколкото исковият период е 24.05.2014 г. – 25.08.2015 г., преценката за основателността на исковата претенция следва да бъде съобразена с редакцията на чл. 84, ал. 2, т. 3 от закона към този момент, която редакция въвежда безусловното право на лишените от свобода да получат спални

принадлежности, но не въвежда безусловното им право на безплатно облекло и обувки, а само при условие, че не разполагат със собствени дрехи и обувки. Последното обстоятелство предполага отправяне на искане от съответното лице, лишено от свобода за предоставяне на безплатно облекло и обувки. Като доказателство по спора е представена вещева ведомост с отразена дата на раздаването 23 май 2014 г. (датата на постъпване на лицето в затвора в [населено място]), в която е отразено раздаването на С. Н. Н. на 1 брой лятна куртка, 1 брой летен панталон, 1 брой одеяло, 2 броя долни чаршафи, 1 брой възглавница, 1 брой калъфка, 1 брой дюшек, 1 брой метална лъжица, като подпис на лицето е поставен само срещу посочването на 1 брой възглавница и 1 брой калъфка. При съобразяването на това обстоятелство (на липсата на подпис на лицето) следва извода, че при постъпването му в затвора в [населено място] на С. Н. Н. е била предоставена само 1 брой възглавница и 1 брой дюшек, като на ищеца не са били предоставени одеяла и чаршафи. Тази съдебна инстанция не определя като правилни изводите, направени от ответника, че липсата на подпис удостоверява отказа на лицето да получи спални принадлежности. От събраните по делото доказателства не се установява доказването на това обстоятелство от страна на ответника.

При съобразяване на нормата на чл. 284, ал. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, следва да се приеме наличието на бездействие на ответника да изпълни безусловното си задължение по чл. 84, ал. 2, т. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, а именно да осигури спални принадлежности на лишения от свобода С. Н. Н. за процесния период. Съгласно представената като доказателство по спора таблица № 3 (утвърдена от министъра на правосъдието) за полагащите се спални принадлежности на лишените от свобода, лишените от свобода имат право на една възглавница, един дюшек, едно одеяло, един чаршаф, една калъфка със странично прехлупване. От събраните по делото доказателства не се установява изпълнението на това задължение на служителите от главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ по отношение на лишеното от свобода лице С. Н. Н.. Така направените изводи не се отричат от становището на служителя в главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, затвора в [населено място], Д. И. Ч., в което е отразено, че С. Н. Н. е отказал да му бъде предоставено спално бельо, тъй като посоченият отказ не е документиран и не са представени по делото доказателства, от които може да се направи обоснован извод, че такъв отказ действително е бил налице. Така направените изводи не се отричат от представената като доказателство по спора вещева ведомост, от която се установява, че на 11 октомври 2006 г. на ищеца са били предоставени спални принадлежности, доколкото същите са били предоставени през 2006 г., а съгласно съдържанието на таблица № 3 за полагащите се спални принадлежности на лишените от свобода (утвърдена от министъра на правосъдието през 2006 г.) срока на ползване на спалните принадлежности е 4 години. Не се установява, обаче бездействие на служителите от главна

дирекция „Изпълнение на наказанията“ във връзка с предоставянето на облекло и обувки на С. Н. Н.. Както се посочи и по-горе в мотивите на това съдебно решение, посоченото задължение не е безусловно по отношение на служителите от главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, а е обусловено от обстоятелството дали лицето, лишено от свобода разполага със собствени обувки и облекло.

От събраните по делото доказателства не се установява обстоятелството, че С. Н. Н. при постъпването си в затвора в [населено място], а и след това да е правил искания да му бъдат предоставени безплатно облекло и обувки поради обстоятелството, че не разполага със собствени такива. От събраните по делото доказателства не се установява и обстоятелството на направени оплаквания в тази насока от лицето, лишено от свобода, които да са били регистрирани в съответния регистър на мястото за изтърпяване на наказание лишаване от свобода. Действително, като доказателства по спора са представени шест броя молби от ищеца по спора, съдържащи искания за предоставянето му на спални принадлежности и миещи препарати, но същите не са били заведени в регистъра, върху същите е направено само отбелязване от страна на ищеца „вярно с оригинала“ и съдът не може да направи обоснован извод, че тези молби действително са били подадени. От друга страна, тези молби не съвпадат по дати с молбите, подадени от ищеца и отразени в съответния регистър.

Молбите, които са отразени в регистъра като подадени от ищеца са свързани с обстоятелства, различни от отразените в тези шест броя молби. Като доказателство по спора е представен и дневника за регистриране на молби, жалби и сигнали на лицата, лишени от свобода и изтърпяващи наказание лишаване от свобода в затвора в [населено място] за процесния период, от който се установява, че на 26 август 2014 г. е постъпило искане от ищеца, изразяващо се в искане, свързано с поставянето на изх. № на негово писмо до Административен съд [населено място], на 27 юни 2014 г. е постъпила молба от ищеца с искане да му бъде поставен изходящ номер на писмо до Административен съд София град, на 30 юни 2014 г. са постъпили две молби от ищеца за поставяне на изходящи номера на негови писма до Административен съд Варна и до Административен съд София град, на 11 ноември 2014 г. са постъпили четири молби от ищеца, съответно с искане да бъде поставен изходящ номер на писмото му до Административен съд [населено място], писмо до главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (не се уточнява съдържанието на писмото), писмо до Административен съд Плевен, писмо, съдържащо искане да се постави изходящ номер на писмо за изготвяне на официална справка относно изтърпяването на наказанието му, писмо, съдържащо искане да се даде изходящ номер на негово писмо до Административен съд Плевен, на 12 ноември 2014 г. отразено дадено съгласие за интервю на сайта „Б.“, отразено писмо от 3 февруари 2015 г. до началника на затвора в [населено място], отразена молба от 4 февруари 2015 г. с искане за получаване на изходящ номер до началника за вземане на отношение за

условията в стаята за лицата, чакащи делегация, отразена молба от 5 февруари 2015 г. до Административен съд Плевен, отразена молба от 28 април 2015 г. с направено искане за поставяне на изходящ номер на писмо до главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, отразена молба от 29 април 2015 г. относно заповед от 22 април 2015 г. относно провеждане на спорт, отразена молба от 30 април 2015 г. с искане за поставяне на изходящ номер на молбата му за изготвяне на предложение за преместването му в затвора в [населено място], отразена молба от 16 юни 2015 г., с която се декларира отказ от медицинско обслужване, отразена молба от 17 юни 2015 г. с искане за поставяне на изходящ номер на негово писмо до Административен съд Враца., отразено писмо от 17 юни 2015 г. до Министерството на правосъдието, отразено писмо от 17 юни 2015 г. до Административен съд София град, отразено писмо от 18 юни 2015 г. до Министерството на правосъдието. Като доказателства по спора са представени и 2 броя жалби от С. Н. Н., съответно от 05.05.2015 г. и 13.11.2014 г., като първата е свързана с направения му отказ да посещаване на спортна площадка, а втората е свързана с направено от него искане за издаване на справка във връзка с изтърпяване на наложеното наказание лишаване от свобода.

При съобразяване на тези обстоятелства не би могъл да се направи обоснован извод за бездействие на служители от главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ във връзка със задължението им за осигуряване на безплатно облекло и обувки на С. Н. Н.. Така направените изводи не се отричат от съдържанието на Наредбата за определяне на стандарти за годишна бюджетна издръжка за един лишен от свобода, които стандарти съобразно чл. 4, ал. 1, т. 2 следва да включват и безплатно облекло и обувки, доколкото се обуславя приложимостта на чл. 84, ал. 2, т. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. Наредбата определя стандартите за годишната бюджетна издръжка за един лишен от свобода, но не въвежда задължението за осигуряване на безплатно облекло и обувки на лишените от свобода. По същия начин тази съдебна инстанция съобразява и обстоятелството, че с таблица 1 (утвърдена от министъра на правосъдието) за полагащото се безплатно облекло на лишените от свобода, не се въвежда задължение за безплатно облекло на лишените от свобода, а следва да се съобрази и обстоятелството, че тази таблица е изготвена при предходната редакция на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, когато редакцията на чл. 84, ал. 2, т. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража е различна от приложимата редакция за процесния исков период. Същите изводи следва да бъдат направени и по отношение на приложимостта на таблица № 2 (утвърдена от министъра на правосъдието) за полагащите се обувни артикули на лишените от свобода, неприложима за процесния исков период с оглед на нормата на чл. 84, ал. 2, т. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Следващото обстоятелство, обосноваващо бездействие на служители от главна



дирекция „Изпълнение на наказанията“, съдържащо се в исковата претенция е свързано с това, че се претендира обезщетение за бездействие, изразяващо се в това, че на ищеца за процесния исков период не са предоставяни перилни, миещи и дезинфекционни препарати, поради което той не е имал възможността да поддържа личната си хигиена. Съгласно чл. 151, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража на лишените от свобода се осигуряват условия за поддържане на косата и бръснене (по т. 1), хигиена на ръцете и краката (по т. 2), къпане - по възможност всеки ден, но най-малко два пъти седмично. Като доказателство по спора е представена таблица № 6 за полагащите се безвъзмездно перилни и миещи препарати в местата за лишаване от свобода за един месец, утвърдени от началника на главно управление на местата за лишаване от свобода, като съгласно посочената таблица на един лишен от свобода мъж за 1 месец следва да се отпускат 75 гр. тоалетен сапун за къпане и миене, 100 гр. сапун обикновен за пране, прах за пране, препарат за миене. Съгласно забележка 1 сапунът за миене и къпане следва да се отпуска лично на лишените от свобода на 1-во и 15-то число на месеца срещу подпис във ведомост, съгласно забележка 2 се разрешава част от сапуна за пране да се заменя с други перилни и почистващи препарати. От събраните по делото доказателства не се установява обстоятелството за процесния исков период ищецът да е получавал сапун, както и други миещи и дезинфекционни препарати за поддържане на личната си хигиена. Действително, възможно е да е налице отказ за получаване на тези препарати от страна на ищеца по спора (каквото обстоятелство е отразено и в представеното като доказателство писмо от началника на затвора в [населено място]). Този отказ, обаче е следвало да бъде обективиран, доколкото в производството пред тази съдебна инстанция не се представиха доказателства от страна на ответника, че С. Н. Н. е отказал да получи полагащите му се миещи препарати.

При съобразяването на това обстоятелство следва извода за наличието на бездействие на служителите от главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ по отношение на осигуряване на възможността за изпълнение на правата на лишения от свобода С. Н. Н. по чл. 151, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Следователно, от събраните по делото доказателства несъмнено се установява обстоятелството на бездействие на служители от главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ във връзка със задълженията му по чл. 84, ал. 2, т. 3 и чл. 151, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. Посоченото обстоятелство, обаче не е достатъчно, за да бъде реализирана отговорността на ответника по спора по реда на чл. 284 – чл. 286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, във връзка с чл. 203 и сл. от АПК. Приложимостта на чл. 203 от АПК предполага вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица. Доколкото правната регламентация на посочените искове, включително и на предявения в

чл. 203 от АПК е непълна, то и разпоредбата на чл. 203, ал. 2 от АПК предполага приложимост на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Съгласно чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Така регламентирана отговорността е пълна, защото е за всички претърпени вреди, които съгласно чл. 4 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди са в пряка причинна връзка с незаконосъобразни актове, фактически действия или бездействия на длъжностни лица или административни органи при или по повод изпълнението на административна дейност.

Съобразно също така чл. 4 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Реализирането на отговорността на държавата и общините за вреди предполага незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие, причинно-следствена връзка между това незаконосъобразно бездействие и настъпилите вреди и реално настъпили вреди. Несъмнено е обстоятелството на незаконосъобразно бездействие на служители от главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за процесния исков период. Незавършването на фактическите действия представлява незаконосъобразно бездействие тъй като същото е извършено в нарушение на признати права на лишените от свобода и е несъмнено основание за реализиране на имуществената отговорност на ответника. Законът забранява осъдените на лишаване от свобода да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение, като задължава държавата да осигури на лишените от свобода, от една страна, условия, съобразени с уважение към човешкото достойнство, от друга страна, начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането, и от трета, като се вземат предвид практическите нужди на задържането, тяхното здравословно и физическо състояние да бъдат адекватно гарантирани. В процесния случай неизпълнението на задължения, пряко свързани с ежедневието на лишения от свобода в значителен период следва да се приеме за такова, пораждащо чувство на малоценност, в състояние да го унизи. Претърпени са вреди като пряка и непосредствена последица от неизпълнение на вмененото от закона задължение. При съобразяването на това обстоятелство следва да се приеме, че основателността на исковата претенция за целия посочен от ищеца исков период, в посочените ѝ части в това съдебно решение, е доказана. От събраните по делото доказателства и анализа на приложимите правни разпоредби, посочени в мотивите на това решение се установяват обстоятелства на настъпили вреди от това незаконосъобразно бездействие, се установява

причинна връзка между действията, респективно бездействията на тези административни органи и настъпилите вреди.

Относно размера на дължимото обезщетение. На обезщетение подлежат и вътрешните, душевни състояния тогава, когато това се налага от справедливостта при съобразяване на конкретните, обективно съществуващи обстоятелства, като същите следва да бъдат възмездени. Понятието справедливост по смисъла на чл. 52 от Закона за задълженията и договорите винаги е свързано с преценката на обективно съществуващи конкретни обстоятелства, като несъмнено бездействието на служителите от главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да осигури на ищеца изпълнението на правото му за предоставяне на спални принадлежности и миеси и дезинфекционни препарати се е отразило на ищеца. Съобразявайки естеството и характера на причинените страдания, обективното състояние на ищеца, като произтичащо от конкретното бездействие на административен орган, както и периода на незаконосъобразното бездействие на административния орган, справедливото обезщетение за ищеца за причинените му вреди е в размер на 1000 лв. за целия исков период, като исковата претенция следва да бъде отхвърлена за разликата до 80 000 лв.

От ищеца е направено искане за присъждане на разноските по спора, като с оглед на чл. 286, ал. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, ответникът следва да се осъди да заплати на ищеца внесената държавна такса в размер на 10 лв. С оглед на обстоятелството, че ищецът не е представляван в съдебното производство от адвокат, не намира приложение нормата на чл. 286, ал. 3, изречение второ от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. От страна на ответника е направено искане за присъждане на възнаграждение за юрисконсулт, но подобно дължимо възнаграждение при отхвърляне на част от исковата претенция, законът не предвижда. Така направените изводи не се отричат дори от обстоятелството на евентуално прилагане на нормите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Съгласно чл. 10, ал. 2, предл. първо от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, ако искът бъде отхвърлен изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по производството. Разноските по производството, по аргумент от чл. 75 и чл. 76 от ГПК са средствата за възнаграждение на свидетели и вещи лица, т. е. разноските, направени по процесуалните действия, които страната е искала да бъдат извършени. По аргумент от горните текстове на ГПК и нормата на чл. 10, ал. 3 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, отговорността на загубилия делото ищец за разноски се ограничава само до разноските по производството, като тази норма се явява специална спрямо чл. 78, ал. 8 от ГПК.

Като взе предвид направените фактически и правни изводи, съдът

**РЕШИ:**

**ОСЪЖДА** Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати в полза на С. Н. Н. обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1000 лв., изразяващи се в жестоко, нечовешко и унижително отношение, психически тормоз, депресия, психическо натоварване, претърпени вследствие на незаконосъобразни бездействия на служители от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, за периода 24.05.2014 г. – 25.08.2015 г., когато е бил настанен в затвора в [населено място] за изтърпяване на наложеното му наказание лишаване от свобода, през който период посоченият ответник не е изпълнил задължението си да му подsigури и предостави за ползване полагащите му се по чл. 84, ал. 2, т. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража полагащите му се спални принадлежности и полагащите му се безвъзмездно перилни и миешки препарати, като отхвърля исковата претенция за разликата до 80 000 лв.

**ОСЪЖДА** главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати в полза на С. Н. Н. разносните по делото в размер на 10 лв.

**РЕШЕНИЕТО** подлежи на обжалване с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му, пред Върховния административен съд, с връчване на преписи за страните по чл. 138 от АПК.

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪДИЯ**